

ÇİHADIN VE İLMİN ÖNEMİ*

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!

Cenâb-ı Hakk'ın her türlü lütfu, ikramı, selâmı, üzerinize olsun... Dünyada ahirette cümlenizi Rabbim mes'ud ve bahtiyar eylesin...

Ramazan'ın son haftasına girdik. Nasıl söyleyelim, sevinçli bir hüznün... Bir taraftan Ramazan'ın güzelliklerinden sevinçlere gark oluyoruz, bir taraftan da, yavaş yavaş ayrılık sezilmeğe, görülmeğe başlandığı için mahzunluk oluyor. Çünkü Peygamber SAS hadis-i şerifinde buyurmuş:¹

لَوْ يَعْلَمُ الْعِبَادُ مَا فِي رَمَازَانَ، لَتَمَنَّتْ أُمَّتِي أَنْ
يَكُونَ رَمَازَانُ السَّنَةِ كُلِّهَا

(الدیلمی عن ابن مسعود)

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

¹ Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.IX, s.180, no:5273; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.351, no:5060; Ebû Nuaym, *Ma'rifetü's-Sahâbe*, c.XXI, s.231, no:6464; İbn-i Hacer, *Metâlibü'l-Âliyye*, c.III, s.325, no:1053; Şâşî, *Müsned*, c.II, s.410, no:787; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.313, no:3634; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.190, no:1886; Beyhakî, *Fadâilü'l-Evkât*, c.I, s.160, no:46; Ebû Mes'ud el-Gıfârî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.478, no:23715; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.III, s.342, no:4781; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XVIII, s.173, no:19146.

(*Lev ya'lemü'l-ibâdü mâ fî ramedân*) “Eğer insanlar, kullar Ramazan’ın içindeki faydaları, feyizleri, sevapları bilselerdi, (*letemennet ümmetî en yekûne ramedânü's-senete küllehâ*) ümmetim bütün senenin Ramazan olmasını temenni ederdi.”

Bütün senenin Ramazan olmasını hakîkaten isteyecek kadar güzellikleri görüyor insan, memnun oluyor. Ama ne yapalım, işte o da bir ay; sonuna geldik. Allah güzel geçirmeyi, Ramazan’ın bütün güzelliklerinden âzâmî derecede hissemend, hissedâr olmayı, hisseyâb olmayı cümlemize, bütün dinleyicilerimize; temennî ediyorum, bütün kardeşlerimize nasîb etsin...

Ramazan’dan bir şey alamadan, gâfil, câhil, mahrum sonuna ulaşmaktan, Allah cümlemize korusun...

a.Cihadın Lüzûmu

Peygamber SAS Efendimiz’den Abdullah ibn-i Abbas RA; Hazret-i Abbas’ın oğlu, genç ama büyük alim Hazret-i Abdullah rivayet etmiş. Deylemî *Müsnedü'l-Firdevs* isimli eserinde kaydetmiş ki, Peygamber SAS Efendimiz şöyle buyuruyor:²

² Hatîb-i Bağdâdî, *el-Fakîh ve'l-Mütefakkîh*, c.I, s.147, no:132; İshak ibn-i Abdullah ibn-i Ebî Ferve Rh.A’ten.

Zehebî, *Seyrû A'lâm*, c.XVIII, s.524; Abdullah ibn-i Abbas RA’dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.4, s.524, no:10647; İbn-i Hacer, *Ravdatü'l-Muhaddisîn*, c.III, s.139, no:4890; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.V, s.314, no:4202.

أَقْرَبُ النَّاسِ مِنْ دَرَجَةِ النَّبُوَّةِ، أَهْلُ الْجِهَادِ
وَأَهْلُ الْعِلْمِ؛ أَلَنْ أَهْلَ الْجِهَادِ يُجَاهِدُونَ عَلَى
مَا جَاءَتْ بِهِ الرَّسُلِ، وَأَمَّا أَهْلُ الْعِلْمِ فَدَلَّوْا النَّاسَ
عَلَى مَا جَاءَتْ بِهِ الْأَنْبِيَاءِ

(الدَّيْلَمِيُّ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ)

RE. 79/5 (*Akrabü'n-nâsi min dereceti'n-nübüvveh, ehlü'l-cihâdi ve ehlü'l-ilm; lienne ehle'l-cihâdi yücâhidûne alâ mâ câet bihi'r-rusül, ve emmâ ehlü'l-ilmî fedellevi'n-nâse alâ mâ câet bihi'l- enbiyâ'.*)

Bu hadis-i şerif, ehl-i cihadı ve ehl-i ilmi methediyor. Diyor ki Peygamber Efendimiz:

(*Akrabü'n-nâsi min dereceti'n-nübüvveh*)
“İnsanların peygamberlik derecesine en yakın olanları, (*ehlü'l-cihâdi ve ehlü'l- ilm*) ehl-i cihad ve ehl-i ilimdir.”

Tabii, en yüksek derece peygamberlerin...
Peygamberlerin içinde de en yüksek makam,
Makâm-ı Mahmud Peygamber SAS Efendimiz'in.
Çünkü o şems-i şümûsi'l-enbiyâ, bedr-i
büdûri'l- mürselîn; yâni her birisi güneş gibi
olan peygamberlerin güneşler güneşi, her birisi
bir dolunay gibi olan enbiyânın mehtaplar
mehtabı, en yükseği o...

Ama peygamberlik derecesine en yakın olan insanlar:

1. Ehl-i cihad.
2. Ehl-i ilim.

Burada 1, 2 derken, söyleniş sırasından dolayı dedim. Ama başka hadis-i şeriflerden biliyoruz ki, ehl-i ilim mertebe ve makam bakımından ehl-i cihaddan daha üstün. Alim şehidden daha üstün, derecesi daha yüksek.

Bu iki mübarek zümrenin, cihad edenlerle ilim erbabının üstünlüğünü açıklamak için de, Peygamber SAS buyuruyor ki:

(Lienne ehle'l-cihâdi yücâhidûne alâ mâ câet bihi'r-rusûl) “Cihad yapan insanlar, rasullerin getirmiş oldukları esasları yaymak için, onlar üzerine mücadele veriyorlar. Onların yayılması, kabul edilmesi, çiğnenmemesi, engellenmemesi için cihad ediyorlar. Sonuç itibarıyla yaptıkları mücadeleler, Cenâb-ı

Hakk'ın emrinin tutulması, emrinin yerine gelmesi için yapılmış oluyor. Hem Allah'ın dinini yaymak veya korumak, savunmak, müslümanları ezdirtmemek, İslâm'ı yok ettirmemek; ya da ezmek isteyen kâfirlere gerektiği zamanda saldırıp darbe vurmak için yapılıyor. Sonuç itibarıyla İslâm'ın bekâsında önemli oluyor. İslâm'ın bekâsı için çalışmaları şart...

Ta Peygamber Efendimiz zamanından beri böyle olmuş. Bunun böyle olması işlerin tabiatında var, olayların yapısında var. Çünkü siz bir yenilik getirdiğiniz zaman, güzellik getirdiğiniz zaman; “Ooo, bu çok güzelmiş!” diye herkes kabul etmiyor. Çok kimseler, insafli insanlar kabul ediyor, “Ooo, çok güzelmiş, ben bunu benimsedim!” diyor da; eski düzenin taraftarları olan hakîkî gericiler, yâni iman bakımından geride olan, mürtecî olan, tutucu kimseler, mevcut putperest düzeni, putperest gidişi devam ettirmek istiyorlar.

Neden?.. İşte bir tapınak yapmışlar, putlara tapılıyor. Putlara adaklar getiriliyor. Kendileri oradan bir unvan kazanmışlar, kâhin diye, din başkanı diye. Bir takım kıyafetler giymişler, başlarına, sırtlarına; ellerine birtakım asâlar vs. almışlar. Dinlerini böyle bir gösteriş, bir edâ haline getirmişler. İşte Mısır’da, işte Sümer’de, işte Nemrud’un, işte Firavun’un, işte başka kavimlerin tarihlerinde okuduğumuz manzaralar...

Şimdi tabii, onların düzeni zulüm düzeni... Çünkü, itibarı kazandıktan sonra, Allah’ın emrine aykırı zulümler de yapmışlar. Meselâ, Firavun doğan çocukların erkek olanlarının öldürülmesini emretmiş. Korkunç bir vahşet!.. Bir çocukcağz doğuyor, mâsum doğuyor. İslâm öyle söyler. Hristiyanlar doğanı suçlu sayıyor, ezelî bir günahtan dolayı lekeli kabul ediyor. İslâm bunun yanlış olduğunu beyan etmiş. Çocuk mâsum doğuyor; zavallı, hayata atılmış,

Cenâb-ı Mevlâ'nın yarattığı bir mübarek nev zât, yeni açmış bir çiçek... Gel sen onu kıtır kıtır kes, öldür... Nasıl vicdan, nasıl akıl, nasıl yönetim, nasıl emir?..

Bu zulmün karşısına Mûsâ AS çıkınca, Nemrud'un karşısına İbrâhim AS çıkınca, kavminin karşısına Nuh AS çıkınca, "Bu putlara tapmayın, bunlar yanlış, hatâlı... Nedir bu yaptığınız?" deyince; bu sefer karşı cephe, kurdukları tuzaklardan, düzenlerden gelir ve menfaat sağlayanlar karşıya geçiyorlar ve bir mücadele başlıyor.

Mücadele, sert bir mücadele... Peygamberler yumuşak yumuşak, Allah'ın emirlerini söylüyorlar. Hattâ Allah-u Teâlâ Hazretleri Mûsâ AS'a, kardeşi Hârûn AS'la beraber Firavun'a gitmesini emir buyururken:

فَقُولَ لَهُ قَوْلًا لَّيِّنًا لَعَلَّهُ يَتَذَكَّرُ أَوْ يَخْشَىٰ

(طه:٤٤)

(Fekûlâ lehû kavlen leyyinen) "Ona gidin, yumuşak yumuşak konuşun ona! (Leallehû yetezekkeru ev yahşâ) Ola ki akli başına gelir, öğütleri anlar, kabul eder ve Allah'tan korkar." (Tâhâ, 20/44) buyruluyor.

Peygamberlere yumuşak konuşmak emrediliyor Allah-u Teâlâ Hazretleri tarafından ama, karşı taraf gözü dönmüş, gözü kanlı, eli kanlı, kalbi katı; o zulme başlıyor.

Peygamber Efendimiz'in sahabesine, mübarek mü'minlere, sırf inançlarının değişmesinden dolayı neler yaptılar. Hiç bir menfaat kayıpları yok öbür tarafın... İnançları değişti, yâni, (*en yekûle rabbiya'llâh*) "Rabbim Allah!" dedi. Daha önce demiyordu, sonra, "Benim Rabbim Allah'tır. Allah tektir, şeriki, nazîri yoktur." dedi.

Ne oldu bu adam?.. Köleyse yine, köle... Değişen bir şey yok ama, işte öyle der demez, karşı taraf seziyor ki, bir zaman gelecek, hiç taraftarı olmayacak, kendi düzeni sönecek... O zaman düşmanlığa başlıyor. İşkenceler yaptılar, hatta öldürdüler. İşkence ettikleri bazı mü'minleri şehid ettiler.

Sonra Kur'an-ı Kerim'den biliyoruz, eski kavimlerden: Ateşten hendekler, yâni büyük hendekler açıyor, derin. İçine odunlar atıyor, büyük ateşler meydana geliyor. O ateşlerin içine mü'minleri atan, canavar idareciler vardı.

Peygamber Efendimiz'e de, ashabına da önce karşı gelmek, ondan sonra tenkit etmek, ondan sonra alay etmek; ondan sonra namazını, niyazını engellemek, mani olmak; ondan sonra iktisadî bakımdan sıkıntıya almak, onları sıkmak; kız almamak, kız vermemek, alış-veriş yapmamak gibi yollarla caydırmak, bunaltmak... Çeşitli usüllerle engellemeye çalıştılar.

İslâm geliştikçe, bu sefer en sonunda nereye vardı Mekke'de durum?.. Peygamber SAS Efendimiz Hazretleri'ni öldürmeyi düşündüler.

Düşünmekle kalmadılar, hazırlıklarını yaptılar, kişileri tayin ettiler, Peygamber Efendimiz'in kaldığı evi muhasara ettiler, o akşam öldürmeye karar verdiler. Peygamber Efendimiz hicrete böyle geçti.

Şimdi tabii, bu gibi insanlara müdafaa hakkı doğmuyor mu?.. Mazlumların bu zâlimlere, “Yapmayın!” deme hakkı doğmuyor mu? Zâlimlerin yaptıklarını engelleme hakkı yok mu?..

Yaşamak ve haklarını savunmak, yedirtmemek, sömürtmemek, insanın en tabii hakkıdır. İşte onun için bir mücadele gerekiyor. Siz istemeseniz bile, –ben onu anlatmak istiyorum asıl– yâni sulhçu olsanız, ne kadar savunmacı olsanız, ne kadar karınca ezmeyen, hiç kimseyi kırmayan insan olsanız, birileri sizi gelip incitiyor, sizi itiyor. Sizin karşınıza mücadele ile çıkıyor, size hayat hakkı tanımak istemiyor. Çünkü, sizin geliştiğinizi görünce seziyor ki, kendi istikbâli tehlikeye girecek. O zaman ister istemez savunma teşekkül ediyor.

Savunmayı da tabii askerler çok iyi bilirler, en iyi müdafaa hücumdur. Bazen de hücumu gerektirir savunma... Düşman toparlanmadan saldırıp, orada imha etmek sûretiyle yok etmek esas olduğundan, hücumu da gerektirir. Ama esas itibariyle İslâm'ın, mazlumların, çocukların, hanımların koruması lâzım! Malların, ırzların, namusların korunması lâzım! Korunması için de çalışma gerekiyor. Tabii olarak bu olmuştur.

Peygamber SAS Efendimiz ahir zaman peygamberi, iki cihan güneşi, rahmeten li'l-âlemîn, rahîm, raûf, re'fetli, merhametli bir peygamber olduğu halde, kılıç da kullanmak zorunda kalmış. Yâni şartlar, dünyanın, yaşamın tabii şartları, onu o noktaya getirmiş. Zâten, ahir zaman peygamberinin aynı zamanda savaş peygamberi olacağını da, eski ümmetler kitaplarından biliyorlar. Allah-u Teâlâ Hazretleri bildiriyor.

Bu her zaman böyle oluyor. Bakın, dikkat edin; Türkiye'deki son olayları, tabii hepimiz çok büyük hayretlerle, gözlerimiz fal taşı gibi açılmış vaziyette takip ediyoruz. Birkaç senedir olan olaylar, çok daha gözümüzü açtı halk olarak... Ne çeteler, ne hileler, ne oyunlar, ne tuzaklar, ne hortumlar, ne hırsızlıklar, ne arsızlıklar, ne öldürmeler, ne haksızlıklar... Neler neler olmuş!..

Ben hiç tahmin etmezdim; Türkiye'mizden böyle, bu kadar acı şeylerin, içinde cereyan edebilecek bir ülke olacağını, böyle olaylar geçeceğini, böyle haberler çıkacağını hiç tahmin etmezdim; ama oluyor.

Demek ki, cihad lâzım ve kıyamete kadar da cihad olacak. Şu anda bizim cihada ihtiyacımız yok mu?.. Çok büyük, şiddetle cihada ihtiyacımız var ve zaten cihad bize karşı yapılıyor. Bize karşı düşmanın mücadelesi devam ediyor. İşte Sırbistan, işte Kafkasya, işte Keşmir... Hani nerede bizim koca Devlet-i Aliyye'miz?.. Her yerden saldırıla saldırıla, koparıla koparıla,

küçük bir hâle geldik. Koca Devlet-i Aliyye'den küçücük bir Türkiye, çekirdek bir Türkiye haline geldik. Onun da sağını, solunu koparmaya çalışıyorlar gene.

Çıkanları da unuttuk. Ne Batı Trakya'daki Türklere bakacak hâli kaldı yönetimin, ne Bulgaristan'daki Türkleri kollayacak hâli kaldı, ne de Romanya'daki, Yugoslavya'dakileri... Eli kolu bağlı, zor duruma düştük.

Yâni, siz istediğiniz kadar sulhçu olun, mutlaka hazırlık gerekiyor. Ama şairin dediği çok güzel:

Hâzır ol cenge, eğer ister isen sulh u salâh!

İşte İsrail, işte İsrail'in Filistinlilere yaptığı zulümler... Cümle cihan halkı görüyor, kabul edilecek şeyler değil. Yâni akıl, vicdan, tasvib etmesi mümkün olmayan şeyler... O halde cihad şart ve önemli olduğu ve mecburî olduğu için, ehl-i cihad da önemli.

Zaten her önemli şeye de İslâm önem veriyor. Ehl-i cihada en büyük paye ondan geliyor. Çünkü yapılan işlerin sonuçlarının büyüklüğüne göre, o işin sevabı artar. Yâni bir insan gelmiş, kendi başına bir iş yapıyor, güzel bir iş. Ama kime yarar, kaç kişiye yarar?.. Bilmem işte şu kadar ağaç dikmiş, fidan dikmiş, güzel çalışma yapıyor. Ama öteki insan da bir mektep açmış, yüzlerce, binlerce insan yetiştiriyor. O insanlar da hayırlı işler yapıyor. Tabii bu daha büyük! Sonucu itibariyle, topluma faydası çok daha fazla... Onun için sevabı daha fazla olur. İkisi de hayırlı iş bile olsa, sonucu büyük olanların sevabı çoktur.

Cihadın sonucu çok büyük... Hem İslâm kurtuluyor, hem müslümanlar kurtuluyor. Müslümanlar ülkelerinde rahat yaşayabiliyorlar. Canlar, mallar, ırzlar, namuslar pâyimâl olmuyor. Allah'ın da emri tutuluyor. O bakımdan çok şerefli.

b. İlim Çok Önemli!

وَأَمَّا أَهْلُ الْعِلْمِ، فَدَلُّوا النَّاسَ عَلَى مَا جَاءَتْ بِهِ
الْأَنْبِيَاءُ

(*Ve emmâ ehlü'l-ilm*) “İkinci topluluk, ikinci zümre ilim ehli. (*Fedellevi'n-nâse alâ mâ câet bihi'l-enbiyâ*.) Onlar da insanlara peygamberlerin getirmiş olduğu bilgileri öğretiyorlar. İnsanları peygamberlerin öğrettiği bilgilere kılavuzluk ediyorlar, götürüyorlar, ‘İşte bak, peygamberler böyle demiş!’ diyorlar.”

Ulemâ'nın yaptığı nedir?.. Peygamberlerin anlattıklarını, buyruklarını duymamış olanlara iletme oluyor. Onun için onların da vazifesi, peygamberlerin –*salevâtu'llâhi aleyhim ecmaîn*– vazifelerinin devamı olmuş oluyor. Evet, peygamber ahirete göçmüş oluyor ama, vazife tabii ümmette devam edecek, işte öyle devam ediyor. Onun için onların da yaptıkları çok daha önemli...

Çünkü, ilimle bir insanı kazanıyorsunuz, cihadla bir insanı öldürüyorsunuz. Yâni savaşta karşı tarafa bir insan geliyor, düşman; öldürüyorsunuz. İlimde karşı tarafınıza bir insan geliyor; ikna ederseniz, kazanıyorsunuz.

Bir keresinde bir *seriyye*, askerî birlik, yakaladığı bir kervanı esirlerle, mallarla beraber getirdi. Azılı bir düşman var esir alınanların içinde... Peygamber SAS Efendimiz onu ikna etmek için uğraşmağa başladı:

“—Bak, şirk fenadır; Allah’ın şerîki, nazîri yoktur. İmana gel!..” vs.

O da diretiliyor. Yâni, pek yanaşacak gibi görünmüyor. Hazret-i Ömer RA sabırsızlık göstermiş, tabii RA cennetlik, mübarek, demiş:

“—Yâ Rasûlallah, bunun lâf anlayacağı, kabul edeceği yok, sen bana bırak! Emret, ben bunun kafasını keseyim.” demiş.

Peygamber SAS Efendimiz, hiç ona aldırmadan iknasına devam etmiş, İslâm’ı anlatmış. Kişi de “İslâm nedir?” diye sorunca, güzelliklerini anlatınca, müslüman olmuş. Müslüman olunca Peygamber Efendimiz diyor ki:

“—Bak senin dediğin gibi hemen kafasını vursaydık, cehenneme gidecekti. Ama ikna oldu, şimdi cennetlik bir insan. Hem yaşıyor, hem de cennetlik bir insan kazanmış olduk.”

Onun için, ilim çok önemli aziz ve muhterem kardeşlerim! Aziz dinleyiciler, sevgili kardeşlerim! En sevaplı yatırım, en mühim iş ilim öğrenmek ve öğretmek ve ilim müessesesi kurmak...

Biz orada bulunduğumuz müddetçe, sözümüz geçtiği yerlerde, bize danışıldığı zaman, ilmi yükseltmeye gayret ettik. Hangi arkadaşımız meslek sorsa bana, ben onun önündeki seçenekleri sorduğum zaman, mümkünse ilim yoluna girmesini ve bilgisini en son noktaya getirmesini tavsiye ettim:

“—İlimde en ileri dereceye var, mümkünse öğretici kimse ol!.. İلمي bil ve başkalarına öğreten kimse ol!.. En sevaplı iş budur.” diye tavsiye ettim.

İlim müesseseleri kurmağa çalıştık. Okullar açmağa, kolejler açmağa çalıştık, üniversite açmağa heveslendik. Tabii Türkiye'nin şartları, yöneticilerin bize bakış açısı, bütün iyi niyetlerimizin hepsini uygulamaya müsaade etmedi. Maddî imkânlarımız varken, sırf yönetimle ilgili meselelerden dolayı, o şeylere ulaşamadık.

Ama müesseseleri kurduğumuz zaman, en çağdaşını, en ilerisini, en güzelini, en hür fikirlisini, memlekete en faydalısını evvel Allah, kardeşlerimiz kurar. Nice nice çok değerli, dünya çapında çok değerli kardeşlerimiz var. Anlayanlar anlasın, anlamayanlar anlamasın, engelleyenler engellesin, çengelleyenler çengellesin; biz yine ilim yolunda çalışmamıza devam edelim! İلمي anlatmaya, öğretmeye, yaymaya gayret edelim!..

Bir noktada sizi ikaz etmek istiyorum aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler! Hanımlarınız, çocuklarınız, hatta bizzat kendiniz; gönlünüz var, kafanız var... İnsan bilgileri gönlüne alıyor, kafasına alıyor, yerleştiriyor. İç alemi aldığı izlenimlerle, bilgilerle, tecrübelerle, hayat boyu kazandığı yeni bilgilerle zenginleşiyor. İçi bir büyük bilgi hazinesi haline geliyor insanın.

Şimdi, bu boş olan iç dünyamız, yâni gönül dünyamız, kafa dünyamız, siz bir şey doldurmadığınız zaman boş kalmaz. Nasıl bir mekân havasız kalmadığı gibi, her tarafı kapalı olsa bile sağdan, soldan, yarıktan, gedikten hava gelip de orası gene havalı olduğu gibi; nasıl suyun içine bir maddeyi, böyle hacimli bir şeyi soktuğunuz zaman, deliğinden, gediğinden içinin suyla dolması kaçınılmaz ise; ne kadar kapatmaya çalışsanız, bir yerlerinden su sızıp içi su dolarsa; siz eğer gönül aleminizi, kafa aleminizi güzel, hayırlı bir şeylerle doldurmazsanız, orayı başkaları kötü, çirkin, pis, günah olan çirkinliklerle doldurur.

Gönlünüz, kafanız pırıl pırıl, pür nur olması için, öyle istiyorsanız, tertemiz olmasını istiyorsanız, güzel şeyleri boyna dolduracaksınız, boş bırakmayacaksınız. Hem çocuğunuzun, hem hanımınızın, hem de bizzat kendinizin böyle yeni yeni bilgiler kazanmasına her an çalışacaksınız.

Boş bırakırsanız, bir şey öğretmezseniz, başkaları boş durmaz; oraya küfür gelir, şirk gelir, şeytanî fikirler gelir... Hunharca fikirler gelir, gaddarca fikirler gelir, zulümler gelir

ve insanın iç âlemi berbat olur. Yâni böyle mikroplu, pis, içine girilmez, girildiği zaman bulaşıcı hastalıklara tutulacak gibi tehlikeli bir mekân haline gelir insanın içi... Aman çocuklarınızı iyi yetiştirin! Aman içinize, iç dünyanıza iyi bilgiler yerleştirin!..

Bu radyolar, bu televizyonlar, bu mecmualar, dergiler, gazeteler... Onların hepsini çok iyi seçmeniz lâzım! Çünkü sizin iç âleminize oralardan bir şeyler girecek. Aman, çirkin, pis şeyler girmesin. Aman içiniz Allah'ın sevmediği bilgilerle; yâni işe yaramaz, ahirete hiç faydası olmayan boş şeylerle dolmasın!..

Arap şairleri cahiliye zamanında, yaptıkları yağmalarla, kandırdıkları kadınlarla, yaptıkları ıyş u nûşla, zevk ü sefayla, zinayla övünürlermiş şiirlerinde. Cahiliye şiirleri, cahiliye devrinin adamlarının hayatlarının şiire aksi... Diyor ki Peygamber Efendimiz:

“—Bir insanın içinin böyle şiirlerle dolması, irinle, kustumukla dolmasından daha fenâdır.”

Çünkü o zaman, içkiden, şaraptan, zinadan, kumardan, yağmadan öldürmeden, kavgadan bahsedilince, öyle şeyler hep kafaya gelecek. Aman çocuklarınızın içine fikir mikrobunu, düşünce mikrobunu, yanlış bilgi mikrobunu girmesin diye çok dikkatli davranın ve mutlaka boş bırakmayın! Siz güzel fikirleri, bilgileri yerleştirin! Siz yerleştirmesiniz, başkaları kötü şeyler yerleştirecek diye acele eyleyin!..

c.Havf ve Recâ

Gelelim ikinci hadis-i şerife. Peygamber Efendimiz SAS buyuruyor ki:³

قُسِمَ الْخَوْفُ وَالرَّجَاءُ، أَنْ أَلَّ يَجْتَمِعَا فِي أَحَدٍ فِي
الدُّنْيَا، فَيَرِيحَ رِيحَ النَّارِ؛ وَالَّ يَفْتَرِقَا فِي أَحَدٍ فِي
الدُّنْيَا، فَيَرِيحَ رِيحَ الْجَنَّةِ
(هـب. عن وائلة)

RE. 79/9 (Akseme'l-havfu ve'r-recâü, en lâ yectemiâ fi ehadin fi'd-dünyâ, feyerîha rîha'n-nâr; ve lâ yefterikâ fî ehadin fi'd-dünyâ, feyerîha rîha'l-cenneh.)

Vâsile RA'dan rivayet olunmuş bir hadis-i şerif. Buyuruyor ki Peygamber SAS Efendimiz:

(Akseme'l-havfu ve'r-recâü) “Havf ile recâ yemin ettiler ki, (en lâ yectemiâ fî ehadin fi'd-dünyâ) dünyada bir insanda bir araya gelmezlerse, (feyerîha rîha'n-nâr) o insan cehennemini kokusunu koklayacak. Yâni cehenneme girecek.”

(Ve lâ yefterikâ fî ehadin fi'd-dünyâ) “Eğer ayrılmamışlarsa bir insandan, yâni ikisi de var; havf da var, recâ da var... (Feyerîha rîha'l-cenneh) O zaman da, o insan cennetin kokusunu koklayacak. Yâni, cennete girecek.”

³ Beyhakî, Şuabü'l-İman, c.II, s.5, no:1004; Deylemî, Müsnedü'l-Firdevs, c.I, s.403, no:1626; Vâsile ibn-i Eska' RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.264, no:5864; Câmiü'l-Ehâdîs, c.V, s.320, no:4212.

O zaman, “*Havf* ve *recâ* nedir?” diye biraz anlatmamız gerekiyor şu mübarek Ramazan’da. Demek ki *havf* ile *recâ*’ya beraber sahip olursanız, cehenneme girmeniz mümkün değil, mutlaka cennete gireceksiniz. Ne güzel... O zaman *havf* ile *recâ*’ya sahip olalım!

Sadece *havf*’a sahip olursanız veya sadece *recâ*’ya sahip olursanız; o zaman da cennete girmeniz mümkün değil, mutlaka cehenneme yuvarlanacak insan. Allah saklasın, Allah etmesin, Allah sizi bizi düşürmesin... Mutlaka cehenneme düşecek. Aman bunları birbirinden ayırmamak lâzım! Sadece birisine sahip olmamalı, dikkat etmeli!

Şimdi bunları anlatalım: *Havf* nedir, *recâ* nedir?..

Havf; lügat olarak, kelime lügat mânâsıyla korkmak demek ama, neden korkmak?.. *Havf*, insanın akıbetinden korkması. Yâni, “Benim sonum ne olacak? Ben nasıl bir insan olarak hayatımı

bitireceğim, nasıl bir ölümle öleceğim?.. Ahirette benim halim ne olacak? Acaba ben Rabbimin huzuruna vardığım zaman, mahkeme-i kübrâya çıktığım zaman, ne diyeceğim?..” diye korkmak. Yâni, insanın âkıbetinin kötüye gitmesinden, kötü olmasından, sû-i hatimeye uğrarım diye korkması.

Bu çok makbul bir şey... Çünkü böyle düşünen bir insan, “Aman sonum kötü olmasın!” diyen insan, iyi işler yapar. Kötülüklerden kaçınır. Ahiretini düşündüğü için, müttakî bir kul olur.

Gelelim *recâ*'ya... *Recâ*; aslında ummak demek Arapça'da. *Recâ* sahibi insan da, geniş, rahat, ahiret bakımından hiç bir tereddüdü, endişesi yok; “Nasıl olsa ben cennete giderim!” sanıyor. Sadece sanmak, yâni kendisinin kanaati, zu'mu yanlış. Düşüncesi böyle, kanısı böyle...

“—Cennete giderim!”

“—Neye göre gidersin cennete?..”

“—Giderim...”

Hatta ben şu sözü söyleyeni duydum, belki siz de duymuşsunuzdur, böyle küstahlar var:

“—Allah beni cennete sokmayacak da, kimi sokacak?” diyor.

Sanki cennete sokulacak insan kıtlığı var. Sanki Cenâb-ı Hak ille yalvarıyor. Yâni ne biçim söz!

“—Beni sokmayacak da kimi sokacak?” diyor.

Bazısı da yaptığı birkaç ufak tefek işi, büyük bir şey sanıyor.

Halbuki hayatı berbat, herkes yaka silkiyor kendisinden...

“—İşte her şeyi yaptık. Ne var?” diyor.

Kardeşim, şöyle ben sana otursam da anlatsam; senin hayatın kaymış, senin her şeyin berbat, her şeyin yanlış!.. Sen kendini bir şey sanıyorsun, iyi yoldayım sanıyorsun. Halbuki çok fenâ bir durumdasın!

“—Hocam sen bunu kendin mi biraz bunu büyütüyorsun, Kur’an’dan misal var mı?” dersiniz, Kur’an-ı Kerim’de Kehf Sûresi’nde buyuruyor ki, *bi’smi’llâhi’r-rahmâni’r-rahim*:

قُلْ هَلْ نُنَبِّئُكُمْ بِالْأَخْسَرِينَ أَعْمَالًا
(الكهف: ١٠٣)

(*Kul hel nünebbiüküm bi’l-ahserine a’mâlâ*) “Ey Rasûlüm, sen o muhataplarına de ki: ‘Amelleri, faaliyetleri, çalışmaları bakımından en çok ziyana uğrayacak olanları size bildireyim mi?’ diye söyle onlara...” (Kehf, 18/103)

Bunu böyle teklif ettikten sonra söyle:

الَّذِينَ ضَلَّ سَعِيَّهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ يَحْسَبُونَ
أَنَّهُمْ يُحْسِنُونَ صُنْعًا
(الكهف: ١٠٤)

(*Ellezîne dalle sa’yühüm fi’l-hayâtid-dünyâ ve hüm yahsebûne ennehüm yuhsinûne sun’â*) “Bunlar o kimselerdir ki, faaliyetleri, sa’y u gayretleri dünyada yanlış istikamete yönelmiş...”

Bir dernek kurmuşlar, “Biz şu işi yapacağız!” diye bir amaç edinmişler; (*dalle*) dalâlette, yanlış istikamette... Derneklerinin amacı yamuk... Vatana millete, dine, imana, dinî millî faydalara, hikmete, akla mantığa aykırı.

Bir de dernek kurmuşlar, iyi bir şey yapıyoruz diye harıl harıl çalışıyorlar. Misal olsun diye söylüyorum.

(*Dalle sa'yühüm fi'l-hayâtid-dünya*) “Dünya hayatında gayretleri yanlış istikâmete yönelmiş de, (*ve hüm yahsebûne ennehüm yuhsinûne sun'à*) hâlâ yine bu yanlışlıklarını, yamukluklarını kafaları anlamıyor; yaptıklarının iyi bir şey olduğunu sanıyorlar.” (Kehf, 18/104)

Türkiye’de de var böyle insanlar. Ben bu sözleri söylerken aklıma birilerini getiri getiriveriyorum. Kendilerinin iyi bir şey yaptığını sanıyorlar, öyle dernekler kurmuşlar; halbuki, memleketi onlar batırdılar. Memleketi şu acıklı duruma getiren, bizzat onların o faaliyetleri, kendileri...

Biliyorsunuz, insanlar Kur’an-ı Kerim’i okumaya aşk ile şevk ile başlar, bir kaç sayfayı okur, ondan sonra azmi sabrı kalmadığı için tükeniverir bir atımlık barutları... Ötesine gidemezler ama, başı bilirler. Bakara Sûresi’nin başında, *Elif-lâm-mim*’in arkasındaki sayfada insanları anlatırken, buyruluyor ki:

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ الۢتُّفُسِدُوا فِي الۢأَرْضِ قَالُوا إِنَّمَا
نَحْنُ مُصْلِحُونَ. أَلۢإِنۢنَّهُمۢ هُمُ الۢمُفْسِدُونَ وَلٰكِنۢ الۢ
يَشْعُرُونَ

(البقرة ۱۱-۱۲)

(*Ve izâ kîle lehüm lâ tüfsidû fi'l-ard*) “Onlara, bozguncu insanlara, ‘Yeryüzünde bozgunculuk yapmayın, karıştırmayın ortalığı, fesad çıkartmayın!’ denildiği zaman; (*kâlû innemâ nahnü muslihùn*) ‘Öyle değil, biz sadece ve sadece ıslah edicileriz!’ derler. (*Elâ innehüm hümü’l-müfsidûn*) Dikkat et, gözünü aç ki, onlar müfsidlerin, berbatların, bozucuların, berbat edicilerin ta kendileridir!” (Bakara, 2/11-12) deniliyor.

İşte bu ümid ediyor, kendisini iyi sanıyor. Ama yanlışsa, ya ümid ettiği gibi değilse, o fenâ.

Havf ve *recâ*’nın buradaki özel mânâsı: Birisi akıbetinden emin, “Nasıl olsa ben cennete giderim!” diye, kaplumbağayla yarışan tavşan gibi, ağacın altına gitmiş yatmış... Ötekisi de korkuyor. Bu ikisi bir insanda olursa, bir arada olursa, o kâmil insandır. O insan cennete gider.

Neden?.. Akıbetinden korktuğu için tedbir alır, uğraşır, çalışır, didinir, a’ mâl-i sâliha işler, hayrat ü hasenat yapar, Ramazanı güzel geçirir, hacca gider... Kesesinin ağzını açar, mektep yapar, Kur’an kursu yapar, talebe okutur, ziyafet verir, fakirleri giydirir, açları doyurur, ömrü hayırla geçer. Korkudan, akıbetim kötü olmasın diye, güzel işler yapar. Korkar ama, bir taraftan da, “Ümit dünyası, bu güzel şeyleri yapar inşaallah sevap alırım da, Allah beni affeder.” diye düşünür, iyi insan olur.

Ama bir insanda hiç korku yoksa, “Boş ver yâ!” der; gevşek, laubâli, ayyaş, sarhoş bir kimse olur. Böyle geniş hayat felsefeleri vardır. Yanına gidersen, okuduğu şeylerden, Aristo’dan, Eflatun’dan başlar, Avrupa’daki bilmem Dekart’tan, Niçe’den bilmem nerden bahseder. Şarktan da böyle bazı misaller olsun diye ararlar bulurlar, Hayyam’ın rubailerini bulurlar; o içkiden falan biraz bahsetmiş. Osmanlı şairlerinden, böyle şarapçılardan, meyhanecilerden bir şeyler bulurlar, saz şairlerinden bir şeyler bulurlar:

“İç bâde, güzel sev, var ise akl u şuurun...”
filan gibi böyle şeylerle;

“Gidelim serv-i revanım, yürü Sa’dâbâd’e...”
gibi şiir, eğlence vs. O çok rahat, hiç bir faydalı işi de yok... Göbeğini büyütmüş, oturmuş oraya, sağa sola da bir sürü zararı oluyor, onun bunun sırtından geçiniyor. İşte bu korkusu olmamak fenâ...

Bir de aksini düşünelim: Hiç ümidi yok, ümidini yitirmiş, korku içinde... Hasta olur adam, eli ayağı titrer, dünyası kararır:

“—Ben kötü akıbeta uğrayacağım, cehenneme gideceğim!” diye eli ayağı titrer, hiç bir şey yapamaz.

Allah-u Teâlâ Hazretleri onun için, Kur’an-ı Kerim’de buyuruyor ki:

قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِم ۖ
تَقْنَطُوا مِن رَّحْمَةِ اللَّهِ، إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ
جَمِيعًا، إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ

(الزمر: ٥٣)

(*Kul yâ ibâdiye'llezine esrefû alâ enfüsihim*)
“Ey nefsini iyi idare edemeyip de günahları
işleyip de, cezâyı belâyı celb edip de kendisini
tehlikeye atmış, böylece kendi nefesine
zulmetmiş olan kullarım! (*Lâ taknetû min
rahmeti'llâh*) Günah işledik diye, Allah'ın
rahmetinden ümit kesmeyin!” Allah yasaklıyor
ümit kesmeyi. İşlemiştir ama, bir daha
yapmayın!

(*İnna'llâhe yağfiru'z-zünûbe cemîâ*) “Allah-u
Teâlâ Hazretleri sende güzel bir hal görürse,
bütün günahları lütfuyla, keremiyle toptan
affederir.” Tümüyle beraber affedebilir. Ama
senden bir kabiliyet, bir dönüş, bir güzellik, bir
liyakat, bir davranıştaki uygunluk görürse...
Oturduğu yerden, çalışmadan, gayret etmeden
olmaz. (*Innehû hüve'l-gafûru'r-rahîm.*)
[Muhakkak ki o çok mağfiret edicidir ve çok
merhamet edicidir.](Zümer, 39/53)

Onun için, ümitsizliğe düşmek de yok, fazla
ümede kapılıp hiç korku olmaması da yok...
İkisi birden olacak! İşte böyle olan bir insan,
iki duyguya birden sahip olan insan, olgun,
dengeli bir müslüman oluyor. Hem Allah'tan
korkuyor, sorumluluğunu biliyor, günahlardan

kaçıyor, vazifeleri yapmamaktan endişe ediyor, vazifeye koşuyor. Hem korkuyor, bir taraftan da umuyor:

“—Rabbim, inşâallah ben yüzü kara kulunu afv u mağfiret eder.” diye, gözyaşlarıyla ağlaya sızlaya cennetini istiyor.

“—Acaba duam kabul olur da, cennete de girer miyim?” diye ümit ediyor. İşte bu iyi insan...

Ya ümit besleyip hiç çalışmayan, ya da korkup hiç ümit beslemeyen birisi olursa; o zaman o kimse cehenneme gider. Bu tek taraflı olmaktan, insan kendisini kurtaracak. Var gücümüzle çalışacağız, çalışacağız. Cenâb-ı Hakk'ın rızasını kazanmak için, ömrümüzün sonuna kadar korkarak çalışacağız.

“—Acaba sorumluluklarımızı tam yerine getirmediğimiz diye, görevlerimizi yerine getirmediğimiz diye, Allah bize hesap sorar mı?” diye korkacağız.

Çoluğumuza, çocuğumuza karşı sorumluluğumuz var, toplumumuza karşı sorumluluğumuz var. Ben şimdi Türkiye'mizi düşünüyorum: Dedelerimizin bize emaneti.

“—Alın evlatlar, bunu artık siz koruyacaksınız!” demişler.

Koruyamadık. Yâni nice nice sıkıntılardan, bizden önceki nesiller koruyamadı.

Allah rahmet eylesin, nur içinde yatsınlar, çarpıştılar, şehid oldular ama, gitti pek çok şeyler... Dünyada pek çok ülke bizden öne geçti. Biz hâlâ bir şey yapamadık. Tabii sorumluluk var. Görevler yapılmadığı zaman da ceza olabiliyor. Günah işlendiği zaman da ceza olabiliyor. Hepsine dikkat etmek gerekiyor aziz ve sevgili kardeşlerim.

d.Gecenin Son Vaktinde Zikir

Hadis-i şerifler üç olsun diye, bir tanesini daha okuyacağım. O da Ramazan'ımızla, bu Ramazan'daki yaşam dünyamızla, ahvâlimize, ahvâl-i diniyye ve şahsiyyemizle ve husûsiyyemizle ilgili bir hadis-i şerif. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:⁴

أَقْرَبُ مَا يَكُونُ الرَّبُّ مِنَ الْعَبْدِ فِي جَوْفِ اللَّيْلِ
الْآخِرِ، فَإِنْ اسْتَطَعْتَ أَنْ تَكُونَ مِمَّنْ يَذُكُرُ اللَّهَ
فِي تِلْكَ السَّاعَةِ، فَكُنْ

(ت.ك. عن أبي أمامة، عن عمرو بن عبسة)

⁴ Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.569, no:3579; Neseî, *Sünen*, c.I, s.279, no:572; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.II, s.182, no:1147; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.453, no:1162; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.4, no:4439; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.482, no:1544; Taberânî, *Müsnedü's-Şâmiyyîn*, c.I, s.349, no:305; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LXV, s.135, Amr ibn-i Abese RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.618, no:1766; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.V, s.316, no:4204.

RE. 79/7 (*Akrabu mâ yekûnü'r-rabbü mine'l-
abd, fî cevfi'l- leyli'l-âhir, feini'steta'te en
tekûne mimmen yezkûru'llâhe fî tilke's- sâah,
fekün*)

Ebû Ümâme ve Amr ibn-i Abese RA'dan rivayet edilmiş bir hadis-i şerif. Tirmizî hasen ve sahihtir demiş. Efendimiz buyuruyor ki:

(*Akrabü mâ yekûnü'r-rabbü mine'l-
abd*)
“Rabbin, Rabbü'l- âlemîn olan Allah'ın kula en yakın olduğu zaman, (*fî cevfi'l-leyli'l- âhir*) gecenin içindeki son kısımdır.”

Gece ne zaman başlar, ne zaman biter?.. Gece akşam ezanıyla başlar, fecr-i sâdıkla, yâni imsakla biter. Dînî gece bu. Bir dînî gece var, bir de insanların gecesi var, dünyevî gece diyelim ona, örfî gece diyelim. Gece deyince sokaktaki vatandaşın anladığı nedir?.. Güneş battığı zaman gece başlar; güneş doğduğu zaman gece biter, gündüz başlar. Hayır, dînî gece öyle değil. Güneşin doğmaya başlamasından evvel iki saat kadar bir zaman var, fecir attıktan sonra, tan yeri ağarmaya başladıktan sonra güneş doğuncaya kadar olan zaman. O gündüzdendir dînî bakımdan... Ona dikkat etmek lâzım!

Şimdi, gecenin sonu denilince neresi oluyor?.. Tan yeri ağarmazdan önceki, imsak kesilmezden önceki birkaç saat, gecenin son saatleri oluyor. “İşte Allah'ın kullarına en yakın olduğu zaman o zamandır.” diyor Peygamber Efendimiz.

“—Pekiyi, Allah’ın kullarına en yakın olduğu zamanda ne yapmamızı tavsiye ediyor?..”

“(Feini’steta’ta en tekûne mimmen yezkûru’llâhe fî tilke’s-sâati) “Bu saatte, yâni bu gecenin imsak kesilmezden önceki birkaç saatinde, Allah’ı zikredenlerden olmaya güç yetirebilirsen, gücün yeterse, yapabiliyorsan bunu; (fekün) böyle yap! Yâni, gecenin sonunda kalk, Allah’ı zikret!” demiş oluyor, aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!..

Biliyorsunuz, zikir tasavvufun ana faaliyetidir. Zikir deyince tesbih hatıra geliyor. “Allah” demek, “Lâ ilâhe illa’llâh” demek, “Yâ hayyü yâ kayyûm!” demek, “Yâ latîf!” demek, “Yâ erhame’r- râhimîn!” demek, çeşitli mübarek sözleri veya ibâreleri çok çok söylemek anlaşılıyor.

Ama zikir, çok daha geniş kapsamı olan bir kavramdır dinimizde. Allah’ı zikretmekten murat, sadece eline tesbihi alıp, “Allah Allah...” demek değildir. Namaz kılmak da girer bunun içine... Yâni, “Bu saatte Allah’ı zikredenlerden olmak istiyorsan,

olabileceksen, gücün yetiyorsa ol!” demek, “Namaz kıl!” da demektir. Çünkü namaz da zikirdir.

Zikrin lügat anlamı hatırlamak, unutmamak, unutmayıp hatırlamak, hatırında tutmak demektir. Hatırında tutmak çeşitli şekillerde olur. İşte o “Allah Allah...” demek de, hatırda

tutmayı sağlayan bir faaliyet olduğundan, o da zikirdir. Kur'an-ı Kerim'de o mânâya da geçiyor:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا

(الْحَزَاب: ٤١)

(*Yâ eyyühe'llezîne amenü'zkuru'llàhe zikren kesîrâ.*) “Ey iman edenler, Allah'ı çok zikr ile zikreleyin!” (Ahzab, 33/41) Fiilen böyle.

وَ اذْكُرْ اسْمَ رَبِّكَ بُكْرَةً وَأَصِيالًا

(النَّسَان: ٢٥)

(*Ve'zkürisme rabbike bükreten ve asîlâ*) “Sabah akşam rabbinin ismini zikret!” (İnsan, 76/25)

İsim zikrede ede, isimden müsemmâya gider insan. Zorlaya zorlaya, zikir yapa yapa, yâni zorlamalı, külfetli tezekkürden zikir- i hakîkîye, yâni Cenâb-ı Hakk'ı hatırında tutmaya, hiç unutmamaya gelir. O bir eğitim çaresi, usûlü olarak kullanılan bir usuldür dinimizde. Sözden başlar, sözleri tekrardan öze geçer.

Bu tamam ama, namaz da zikirdir. “*Allàhu ekber!*” dediğin zaman, zaten selâm verilinceye kadar söylediğin sözlerin hepsi zikir sözleri oluyor. Topluca bir zikir mecmuasıdır, yâni zikir külliyesidir namaz... Zikirten müteşekkil bir âlemdir namaz.

“*Allàhu ekber*”le başlıyor; “*Allàhu ekber*” zikirdir. “*Sübhâneke*” zikirdir, “*El-hamdü li’llâh*” zikirdir. Rükûda, secdede söylediklerimiz zikirdir. Tahiyat zikirdir, salât ü selâm zikirdir, selâm zikirdir... Ne oluyor?.. Bir zikir dünyası oluyor namaz. Alem, yâni koca bir âlem, kâinat, bir zikir kâinatı oluyor.

Başka?.. Kur’an okumak da zikirdir. Çünkü Allah’ın kelâmıdır. Her satırı zikirdir. Tabii Kur’an-ı Kerim’i insan, namazın içinde de okuyor. En güzel şekli geceleyin namazda okumak... Zikrin en

güzel şekillerinden birisi nedir?.. Namaza durup, uzun uzun Kur’an okumaktır.

Sahabeden, yanında bulunup onu geceleyin görebilenlerden, akrabasından bazılarının bize bildirdiğine göre, Peygamber Efendimiz bazen namazda bir okumaya başlarmış; Bakara Sûresi’ni bitiriyor, Al-i İmran Sûresi’ni bitiriyor, ondan sonraki sûreyi bitiriyor... Ne kadar uzun okuduğunu anlayın!.. Bakara Sûresi 286 ayet, iki buçuk cüz, elli sayfa; ondan sonra Al-i İmran 200 ayet...

Onun için, zikrin en güzeli Kur’an okumaktır. Ama insan iki rekât, dört rekât teheccüd kıldıktan sonra, oturduğu yerden, seccadesinde eline tesbihi alıp da, “*Allah, Allah... Lâ ilâhe illa’llâh...*” vs. dedikçe de muazzam sevap kazanır ve çok büyük feyizlere, bereketlere nâil olur.

Feyiz ne demek?.. Duyguların taşması, güzel duyguların her tarafı kaplaması demek...
Bereket ne demek?.. Bolluk demek, manevî duygulardaki, hayırlardaki çokluk demek...
Çok hayırlara erer insan zikrettikçe, gönlünün pası gider. Kalbin, gönlün karanlığı, gözünü kapattığın zaman olan karanlık aydınlanır, perdeler açılır:

Gönül âyinesin sôfî,
Eğer kılur isen sâfî,
Açılır sana bir kapı,
Ayân olur cemâlu'llâh! ⁵

⁵ Şems-i Tebrizî'ye ait şiirin tamamı şöyle:

Bihamdillâh direm Allah
Alıp aklımı fikrullah
Dilimde zâtın esmâsı
Bana üns oldu zikrullah

Bu tevhidden murâd ancak
Cemâl-i zâta ermektir
Görünen kendi zâtıdır
Değil sanma ki gayrullah

Ben ol pervaneyim geldim
Cemalın şem'ine yandım
Yanuben küllü kül oldum
Beni mahvetti aşkullah

Gönül âyinesin sûfî
Eğer kılur isen sâfî
Açılır sana bir kapı
Ayân olur Cemâlullah

Şems-i Tebrîz bunu bilir
Ehad kalmaz fenâ bulur
Bu âlem küllü mahvolur
Hemen bâkî kalır Allah

Vezninin, kafiyesinin gereği, uzatmaları biraz düz konuşmada olmayan şekilde uzatarak okuduğumuz bu şiir çok güzel anlatıyor. Zikredersen, gönlünden perdeler kalkar, pas temizlenir. Gönlün ne kadar kıymetli bir cevher olduğunu, o pas gittikten sonra, altındaki som cevheri gördüğün zaman anlarsın. O perdeler kalktığı zaman anlarsın. O da işte zikirle olur.

Gecenin bu saatinde kalkmayı –el-hamdü lillâh– Ramazan boyu yaptınız, Allah hepinizden razı olsun... İnşâallah Ramazan boyu kalktığınız zaman abdest almışsınızdır, namaz kılmışsınızdır, tatlı tatlı zikirler de yapmışsınızdır. Yapmadı idiyerseniz, şimdi bu hadis-i şerifi okuduk, duydunuz; bundan sonra, bu akşamdan itibaren yaparsınız.

Önümüzde Kadir Gecesi olduğu kuvvetle ümit edilen, rivayetlerde öyle söylenen bir mübarek gece var. Belki bu gece, belki yarın, belki öbürü ama, büyük ihtimalle cumayı cumartesiye bağlayan gece olacak. Şu geceleyin kalkıp da Cenâb-ı Hakk'ın divanına durun!..

Divana durmak, el pençe divan durmak oluyor, el pençe divan durduktan sonra da, insan divân-ı ilâhî'ye de giriyor, yâni dergâh- ı izzete de dahil oluyor. “*Allâhu ekber*” der demez, insan Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin ulûhiyyetinin, dergâh-ı âlâsına dahil olmuş oluyor.

Karşısında âlemlerin Rabbi, o Rabbinin karşısına el pençe divan durmuş; büyük, kabul salonunda Cenâb-ı Hakk'ın huzurunda oluyor. İki tarafta

melekler, huriler oluyor. Eğer o aklını, gönlünü toplar, Allah'ın huzurunda olduğunu bilir, ona göre söylediği sözlerin anlamını düşünerek, gözyaşlarıyla, yüreği titreyerek, güzel namaz kılarsa muhterem kardeşlerim, evliya olur. Çok sevaplara erer.

Allah hepinize tadını duyarak, lezzetini tada tada, ala ala, kana kana böyle güzel zikirler yapmayı, namazlar kılmayı, Kur'an'lar okumayı nasib etsin... Ya da iki rekât, dört rekât bildiğiniz gibi namaz kılarsınız, seccadenize oturursunuz; ondan sonra şu kadar “*Lâ ilâhe illa'llâh*”, bu kadar “*Allah*”, bu kadar salât ü selâm, bu kadar şu zikri, bu zikri yaparsınız.

Tavsiye ederim ki, her gün 100 defa “*Estağfiru'llâh*” deyin!.. 100 defa “*Lâ ilâhe illa'llâh*” deyin!.. En az 1000 defa “*Allah, Allah, Allah...*” deyin!.. Peygamber-i Zîşânımız'a, iki cihan serveri, başımızın tâcı, gözümüzün nûru, gönlümüzün sultanı Efendimiz'e

100 defa salât ü selâm gönderin!.. 100 defa “*Kul huva'llâh...*” okuyun!..

Her namazın arkasından, yerinizden kalkmadan on tane “*Kul huva'llâh...*” okuyun, öyle kalkın! Öteki zikr ü tesbihlerle beraber, bunu da yapın!

Allah Ramazan'ın bütün mükâfatlarından, dağıtılan o güzel ilâhî mükâfatlardan hepinizi bol bol alanlardan eylesin... Onları kazananlardan eylesin...

Tabii, dualarınızı yaparken, ibadetlerinizi yaparken, ben boynu bükük kardeşinizi de duadan unutmamanızı hassaten rica ediyorum... Bu da benim kazancım. Allah hepinizden razı olsun!..

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

22. 12. 2000 - İSVEÇ

[Bütün CUMA SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

